

Matkailututkimus 12 : 2 (2016)
©Suomen matkailututkimuksen seura

Vastuullisen matkailun verkostosta voimaa

Petra Blinnikka

Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Maailmanlaajuinen verkosto

Vastuullisuuden kehittäminen matkailussa juontaa juurensa jo 1980-luvulta ja pohjautuu kestävän matkailun käsitteeseen (Krippendorf, 1987, s. 138–139). UNWTO:n ja UNEP:n mukaan kestävä matkailu on ”matkailua, joka huomioi sen nykyiset sekä tulevat taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristölliset vaikutukset, huomioiden niin matkailijoiden, matkailualan, ympäristön sekä kohdeyhteisöjen tarpeet” (Making tourism more sustainable..., 2005, s. 11–12.) *Vastuullisen matkailun* määritelmässä korostuu vastuun ottaminen kestävän kehityksen mukaisesta toiminnasta. Vastuuta tulee ottaa niin paikallisella kuin kansainväliselläkin tasolla. Vastuullisen matkailun periaatteet kirjattiin vuonna 2002 ensimmäisessä kansainvälisessä vastuullisen matkailun konferenssissa Kapkaupungissa (Cape Town Declaration..., 2002).

Kaikki matkailun muodot voivat olla paljon vastuullisemmin toteutettuja kuin ne tällä hetkellä ovat. Vastuullisuuden toteutuminen niin ekologisesta, sosiaalisesta, kulttuurisesta kuin taloudellisestakin näkökulmasta riippuu monen eri toimijan sitoutumisesta vastuullisuustyöhön. Tulokset riippuvat pitkälti siitä, kuinka hyvin kaikki matkailun sidosryhmät, alueesta tai maasta riippumatta, ottavat vastuun kehittämistyöstä ja omasta toiminnastaan pitkällä tähtäimellä.

International Centre for Responsible Tourism (ICRT) on maailmanlaajuinen verkosto, jonka tarkoituksena on edistää ja tuoda tunnetuksi vastuullisen matkailun periaatteita vuoden 2002 Kapkaupungin Vastuullisen matkailun julistukseen nojaten (Cape Town Declaration..., 2002; International Centre for Responsible Tourism, ei vl.). Verkoston keskuspaikka (*Hub ICRT*) sijaitsee Englannissa, ja sitä johtaa professori Harold Goodwin. Kansallisia sisarverkostoja (*Affiliate Centre*) on maailmalla yhteensä 13, muun muassa Kanadassa, Australiassa ja Etelä-Afrikassa. Pohjoismaista vain Suomi on tällä hetkellä mukana verkostossa.

ICRT-verkosto sitoutuu toiminnallaan edistämään Vastuullisen matkailun julistuksen sisältöjä. Yleisesti vastuullisen matkailun tarkoituksena on kehittää kohteita ja alueita,

joissa ihmisten on parempi elää ja vieraila. Monimuotoisuus, läpinäkyvyys ja kunnioitus ovat verkoston keskeisimmät arvot. (The Cape Town Declaration..., 2002.) Julistus korostaa sitä, että vastuullisen matkailun johtamisen tulee tapahtua paikallisella tasolla, siellä missä paikallinen väestö ja turistit kohtaavat. Sama kriteeristö ei välttämättä sovi kaikille alueille. Jokaisen matkailukohteen ja yrityksen tuleekin määritellä omat painopisteensä, jotka ovat kyseisen kohteen tai yrityksen kannalta tärkeimmät. Sisarverkot ovat itsenäisiä ja maasta ja alueesta riippuen muodoltaan ja rakenteeltaan hieman erilaisia, ja jokainen kansallinen verkosto vastaa omasta rahoituksestaan ja toimenpiteistään. Kaikki verkostot tukevat kuitenkin vastuullisen matkailun konseptia ja huolehtivat siitä, että niiden toiminta on yhteneväistä Vastuullisen matkailun julistuksen sisällön kanssa. Ainoastaan verkoston päätoimija, *Hub ICRT*, voi luoda tai hyväksyä uusia sisarverkostoja mukaan toimintaan.

Suomi mukaan verkostoon

Verkoston perustaja Harold Goodwin vieraili alkutalvesta 2014 hankkeen ”Kestävyystestä kilpailuetua matkailuun (KESMA II)” päätösseminaarissa, minkä pohjalta heräsi halu tehdä laajempaa yhteistyötä vastuullisen matkailun edistämiseksi Suomessa. Professori Goodwin oli vaikuttanut maassamme vastuullisuuden edistämiseksi tehdystä työstä. Vastuullisuutta on meillä edistetty sekä useiden hankkeiden ja tutkimusten että yksittäisten yritysten toimesta. Jatkoneuvottelujen ja keskustelujen myötä Suomi kutsuttiin mukaan vastuullisen matkailun verkostoon ja allekirjoittanutta pyydettiin perustamaan tänne kansallinen sisarverkosto. Suomen ICRT-verkoston perustamiskokous järjestettiin elokuussa 2015 Jyväskylässä. Tämän jälkeen verkoston jäsenet ovat kokoontuneet tammikuussa 2016 Matkamessuilla ja kesäkuussa vastuullisen matkailun konferenssissa.

Suomeen perustetun verkoston ajatuksena ei ole toimia yhdistysmuotoisesti, eikä verkoston jäsenyydestä kerätä maksuja. Verkoston osallistujilta odotetaan aktiivista tiedottamista vastuullisuuteen liittyvistä asioista ja erityisesti sitoutumista Kapkaupungin julistuksen sisältöön. Verkostoon ovat tervetulleita niin yritysedustajat, erilaisten organisaatioiden, oppilaitosten ja yhdistysten edustajat kuin yksityiset henkilöt, jotka haluavat edistää vastuullista matkailua Suomessa. Kyseessä ei siis ole organisaatioiden vaan ennen kaikkea henkilöiden välinen verkosto.

Verkoston tehtävät ovat seuraavat:

- toimii viestin välittäjänä ajankohtaisista vastuullisen matkailun teemoista, hyvistä käytänteistä ym.
- edistää tutkimuksen ja elinkeinon välistä tiedon- ja kokemusten vaihtoa
- järjestää konferensseja ja työpajoja yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa
- tekee tutkimusta vastuullisen matkailun teemoista saadakseen tietoa mm. vastuullisen matkailun strategioiden vaikutuksista sekä tuloksellisimmista vastuullisen matkailun käytänteistä
- tarjoaa vastuulliseen matkailuun liittyvää koulutusta amk-tutkinnon osana sekä mahdollisesti erillisinä ylempinä korkeakoulututkintoina yhteistyössä ICRT-verkoston kanssa.

Jokainen sisarverkosto on velvollinen raportoimaan vuosittain omasta toiminnastaan, toimenpiteistään ja painopistealueistaan. Verkoston tavoitteena ei ole taloudellisen tuloksen tai hyödyn saaminen verkostolle tai sen jäsenille vaan vastuullisen matkailun ideologian ja käytäntöjen edistäminen.

Suomen ICRT-verkostossa on päädytty aluksi keskittämään voimavarat vastuullisuuteen liittyvän työkalupakin kokoamiseen. Ajatuksena on kerätä yhteen kaikki ne hyvät kokemukset, työkalut ja tutkimukset, joita jo on olemassa ja joita voisi hyödyntää vastuullisuustyössä vielä tehokkaammin. Toisena päätavoitteena on tutkimustiedon tuottaminen vastuullisesta matkailusta. Tärkeää olisi osoittaa konkreettisia tuloksia, joihin vastuullisuuteen panostamisella päästään. Kukin verkoston toimija tekee myös omalla tahollaan toimenpiteitä vastuullisuuden edistämisessä, niin koulutuksen, tutkimuksen kuin päivittäisen yritystoiminnan kautta.

Suomen ICRT-verkosto lanseerattiin laajemmalle yleisölle Jyväskylässä kesäkuussa 2016 järjestetyssä *International Conference on Responsible Tourism in Destinations* -konferenssissa (The 12th International..., 2016). Jo kahdennentoista kerran järjestetty tapahtuma oli jatkoa eri puolilla maailmaa menestyksellisesti toteutetuille vastaaville tapaamisille. Tapahtuma järjestettiin nyt ensimmäistä kertaa Pohjoismaissa, ja sen teemana oli ”Four Seasons and Responsible Tourism”. Järjestäjinä toimivat Jyväskylän ammattikorkeakoulu, vastuullisen matkailun verkosto, Lapin yliopisto/Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti sekä Lahden ammattikorkeakoulu.

Miten mukaan verkoston toimintaan?

Jos olet kiinnostunut lähtemään mukaan verkoston toimintaan, voit ottaa yhteyttä allekirjoittaneeseen. Toimintaan voi tutustua ja sitä seurata myös verkkosivujen (www.jamk.fi/ICRTFinland) ja facebook-sivujen (<https://www.facebook.com/icrtsuomi/>) kautta.

Lähteet

Cape Town Declaration on Responsible Tourism in Destinations (2002). International Conference on Responsible Tourism in Destinations. Cape Town. Haettu osoitteesta: <http://responsibletourismpartnership.org/cape-town-declaration-on-responsible-tourism/>

International Centre for Responsible Tourism (ei vl.). Haettu osoitteesta <http://www.icrtourism.org/>
Krippendorf, J. (1987). *The holiday makers: Understanding the impact of leisure and travel*. Oxford: Heinemann.

Making tourism more sustainable – A guide for policy makers (2005). UNEP and UNWTO.

The 12th International Conference on Responsible Tourism in Destinations (2016). Haettu osoitteesta http://www.jamk.fi/RTDFinland2016_

Vastuullisen matkailun verkosto (2016). Facebook-sivut: <https://www.facebook.com/icrtsuomi/>

Vastuullisen matkailun verkosto (2016). Verkkosivut: www.jamk.fi/ICRTFinland